

Forn de calç 1 del camí de la Font del Corraló

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: La Guixera. Turó dels Rossos
Emplaçament Entre les finques, números 80 i 82 del carrer d'Isaac Peral, a mà esquerra, hi ha una pista de terra coneguda amb el nom de Camí del Girbau. Abans del segon revolt que coincideix amb el torrent de la Feixa Llarga de Can Torres, a mà dreta puja un camí est

Alçada: 476

Coordenades:

Latitud: 41.61068
Longitud: 2.03627
UTM Est (X): 419701
UTM Nord (Y): 4607000

Classificació

Número de fitxa 08120 - 122
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Una part de l'olla i la boca estan colgades de terra. Part de la capçada d'un pi que va caure està al damunt de la vora o corona. La seva conservació depèn actualment d'una desbrossada i neteja general de l'entorn que eviti la seva pèrdua.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: Tipologia A de la normativa específica pels elements arqueològics (Fitxa número 27 del Catàleg de Béns a protegir del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal).
Data aprovació: dt., 22/09/2009 - 12:00

Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08119A003000300000YR
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa:	dl., 18/01/2021 - 11:59

Descripció

Forn de calç situat a migdia del turó dels Rossos, en la zona coneguda com La Guixera i prop dels masos de Can Solà del Racó i Can Gorina. El carregador ha desaparegut degut als diferents rebaixos efectuats en el camí d'accés. Però només entrar pel corriol que hi mena, a mà esquerra del camí, s'observen restes de cuites amuntegades i colgades per una fina capa de molsa i vegetació. També s'observen nombrosos rocs despresos dels marges del mateix torrent que haurien servit de pedrera d'extracció.

L'olla està excavada en el marge i és de planta circular (3 m de diàmetre per 2 m d'alçada conservada); el brancatge no permet visualitzar si les parets conserven restes de rubefacció. La boca d'accés a la cambra de combustió o fogaina està orientada al nord-oest. Està gairebé coberta de terra, com a resultat dels despreniments de la part interior i superior de l'olla. Presenta una volta rebaixada, feta amb maons lligats amb morter de calç. La part visible de l'arrencada de l'arc mesura 1'30 m d'amplada. Els murs exteriors, que actuen alhora de contraforts, mesuren 1'70 m d'amplada màxima exterior per 1 m de profunditat. Aquest espai, anomenat plaça està reblert per la terra que s'està desprenent de la part superior de l'estructura i dels mateixos marges.

Observacions:

Segons consta a la fitxa del catàleg, la pista on es localitzen a més d'aquest, dos altres forns, a mà dreta, és l'antic camí que menava al mas Girbau (terme de Castellar del Vallès) i a la font del Corraló. Amb la urbanització del sector de la font, aquest camí va desaparèixer i l'accés a la font es fa des de l'interior de la urbanització.

No s'ha realitzat cap intervenció arqueològica ni de consolidació.

Història

Els forns de calç són construccions que es troben arreu de Catalunya i en nombre important al municipi de Matadepera. Fets de pedra, maó i fang o morter de calç, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Aquest material era emprat en la fabricació del morter de calç, indispensable per a la construcció (barrejant-lo amb aigua i sorra). També servia per impermeabilitzar les cisternes i els safareigs, així com per desinfectar. També tenia un ús agrícola per a desinfecció de paràsits de la terra, o per ensulfatar les plantes contra les plagues.

El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un pou o olla, de planta circular i alçat cònic, excavat dins d'un marge o parcialment a la roca. Es necessitaven temperatures entre els 800° C i els 1.000 °C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per aconseguir aquest procés, es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'un tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més

escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era el d'arrencar la pedra amb pics, maces, martells, escodes i malls. Després es transportava la pedra i els feixos de branques amb els carros o mules fins al forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida, sempre començant per la part inferior i disposant-les damunt del pedrís o banqueta circular que s'hi havia fet prèviament. Aquesta feina era de màxima importància perquè en depenia tota la cuita. Això permetia crear un buit al seu interior, com si es tractés d'una barraca de pedra seca sobre la qual s'aniria omplint fins arribar a la corona, al capdamunt, mentre que aquest buit permetria col·locar i alimentar la cuita en cas de necessitat emprant el gavell; una mena de forca.

Un cop s'encenia el foc, es deixava encès els dos primers dies amb una faixa que es tapava a poc a poc. Se sabia que el forn era cuit quan sortia una flama blanca i les pedres es posaven ben vermelles, com la brasa. Quan aquest procés d'encesa començava ja no es podia aturar fins que el mestre calcinaire donava per bona la cuita.

Calien entre una dotzena i una quinzena de dies per tenir la pedra a punt. Després en calien una vintena més per refredar-se. La calç viva s'apagava llençant-hi aigua, transformant-se així en hidrat de calç o calç morta. Després d'aquest procés ja es podia desenforar i transportar la calç en carros fins a la seva destinació.

Bibliografia

AJUNTAMENT de Matadepera (2009). Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Matadepera. Tomo IV. Catàleg de Béns.

ARBÓS, Maria; IBARZ, Joan; PIÑOL, Isidre (2003). Els forns de calç a la comarca de les Garrigues. Vida i treball entorn de la producció de calç: Els forners de Tarrés. Col·lecció d'Estudis Locals, Lo Plançó, núm. 3. Editorial Fonoll i Ajuntament de Tarrés.

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). *Eines i feines dels oficis*. Barcelona: Edicions Brau.

FONT, Xavier ; JUAN-MUNS, N. et al. (1989). Carta Arqueològica del Vallès Occidental. Arxiu d'Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Servei d'Arqueologia. Generalitat de Catalunya.

FONT, Xavier (1997). Inventari del Patrimoni Cultural de Matadepera. Ajuntament de Matadepera.

FONT, Xavier; MUNUERA, Jaume (2014). Matadepera. Patrimoni cultural. Ajuntament de Matadepera. Abril de 2014.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

